

ЗАМАН

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: gazeta.zamankbr.ruКЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ**Бирлик**

Казбек КОКОВ: Къабарты-Малкъар Донбассны сайлауу жанлыды

Къабарты-Малкъарны Башчысы **Казбек Кокков** Донецк эм Луганск республикалары, Херсон эм Запорожье областлары халкъларыны ол жерлени Россей Федерацияга къошуу бла байламлы референдумну ётдюрюге оноуларын къабыл кёргенди. Къол кётюрюу эрттенликде башланганды эм 27 сентябрьге дери бардырыллыкды. Регионлада жашаганла сайлауларын халкъла аралы жорукълагъа эм ООН-ну уставына кёре этедиле.

«Биз бусагъатда битеу дуняны эсин бийлеген тарых магъаналы ишни – Донецк эм Луганск халкъ республикала, Херсон эм Запорожье областла юлгерине – кёп миллетли Россейге къайтыргъа излейдиле – шагъатларыбыз, анга къатышабыз. Дуняны политика, экономика къуралуунда ол уллу тюрлениулени баш шартларындан бириди.

Быллай къыйын болумлада Россей хорлайды!» - дегенди Казбек Кокков.

Референдум башланган да этгинчи,

запад блокну политиклери халкъ къол кётюрюуно эсеплерин дурус кёрмезликлерин билдиргендиле эм Россейни жанына жангы къоркъутуула этерге кюрешгендиле. Аны бла бирге украинлы террористле

мамыр адамлагъа от ачадыла, ёлгенле бла жаралы болганла асламдыла, аланы араларында сабийле да бардыла. Ала 8 жылны ичинде кеслерине бойсундуралмагъан Донбассны халкъы энди бир затдан къоркъмагъанын ангылаялмайдыла. Ала жангызда жашаргъа сайлау этедиле, оюмларын билдиррге уа эркинликлери барды. Ала бизни къыралыбызны кесеги болургъа, субъект халда Россейни санына къошулургъа излей эселе, россейли халкъ бу оноуларын къабыл кёреди, деп чертгенди Республиканы Башчысы.

Референдум бла бирге азатланган жерлени къорууларча, къарындаш миллет мамыр жашау башлар ючюн Россейли аскерге жарым мобилизация бардырылады.

«Аскерде къуллукъ этерге борчлу гражданды жарым мобилизацияла бири бизни республикада да ётеди. Биз

Президентибиз Владимир Путинни хор оноуна да билеклик этебиз. Россейни къоркъуусузлугъун, Донбассны мамыр миллетини эркинлигин сакълау бла байламлы энчи операцияны биринчи кюнлеринден окъуна аскерчилерибиз кишиликни, жигитликни, усталыкъны юлгюсюн кёргюзтгендиле. Къабарты-Малкъарда жашаганла гуманитар болушлукъ этиуде бир жанына турмагъандыла: регион мамыр адамлагъа, аскер бёлюмлеге да гуманитар болушлукъ ийгенлей турады. Херсон областны Скадовский районуна социал объектлени бла инфраструктураны жангыртууда, аны къырал жумушлары жалчытыу системага къошулуунда бла халкъны социал къоруулауда себеплик этебиз», - дегенди Казбек Кокков, азатланган жерледе жашаган адамла бла бир оюмлу болганын билдире.

Къырал жумушла

Аскерге чакъырыуу бла байламлы КъМР-ни Къоркъуусузлукъ советини жыйылыуу къуралгъанды

Къабарты-Малкъарны Башчысы **Казбек Кокков** КъМР-ни Къоркъуусузлукъ советини экономика эм жамауат къоркъуусузлукъ бла байламлы жыйылыуун бардыргъанды. Анда РФ-ни Президентини Указына тийишлиликде региондан Россей Федерацияны Сауутланган кючлерини къауумуна къошулукъланы арасында аскерге чакъырыуу бла байламлы соруу сюзюлгенди.

Аны ишине КъМР-ни Парламентини Председатели **Татьяна Егорова**, КъМР-ни Правительствосуну Председатели **Мусукланы Алий**, РФ-ни Президентини СКФО-да толу эркинликке келечисини аппаратында тамата федерал инспектор **Тимур Макоев**, КъМР-ни аскер комиссары подполковник **Дмитрий Пахомов**, министрле эм муниципал администрациялары башчылары, низамны сакълау эм надзор органлары келечилери къатышхандыла.

Кенгешде бююнлюкде мобилизация этилгенлени къауумлары аскер усталыкъларынын ёсдюрюк эм хазырларыкъ жерлерине жетгендиле. Толтуруучу эм муниципал властылары таматарлары военкоматла бла байламлыкдадыла. Битеу оноула федерал властыла эм республикалы аскер комиссаратла бла бирге къабыл этиледиле.

Мобилизация этилген гражданды кон-

тракт бла къуллукъ этгенлеге тийишли социал пакетлени аллыкдыла.

КъМР-ни Башчысы **Казбек Кокков** жуукъ кезиуде мобилизация бла байламлы къуллукъ этерге кетген гражданды эм аланы ююрлерине регион даражада тийишли болушлукъ этилгин билдиргенди. Дагъыда **Казбек Валерьевич**

муниципал къуралуулары башчыларына аскерге чакъырылгъанлары ююрлери бла байламлыкда турургъа буюргъанды. Ала аланы не тюрлю сорууларына да жууапла берирге хазыр болургъа керекдиле.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительствосуну пресс-службасы.

Айырыула

Нальчикде участканы белгилегендиле

27 сентябрьде Донецк эм Луганск халкъ республикалада, Запорожье эм Херсон областлада аланы Россей Федерацияны къауумуна кириулерины юсюнден референдум бардырыллыкды.

Бу жерледен тышында жашаган гражданды Россейде, ол санда Къабарты-Малкъарда да, айырыу участкала къуралып, ишлерикдиле. Къол кётюрюуно жумушлары бла областлары участкалы комиссиялары кюрешедиле. Алагъа Къабарты-Малкъар Республиканы Айырыу комиссиясы да керекли болушлукъ тапдырыллыкды.

Къол кётюрюу тюнене башланганды. 27 сентябрьде уа Нальчикде КъМР-ни Профсоюзларыны федерациясыны мекямында айырыу участка ишин башларыкъды.

Соруулары болганла кёп каналы **8800200020** телефон номерге неда «исси ызыны» номерине – **88662407205** – сёлешип, жууап табаргъа болукдыла.

Жаш тёллю

10 бет

Бююнлюкде жаш тёллюбюзде, къабыргъаларын жашаугъа жарашдыра, къол хунерлери бла кеслерине жол табып, тутхан ишлеринден зауукълукъ алгъанларындан сора да, этген затлары бла бирсилени къуандыргъанла да аз туюлдюле. Аладан бириди хасаниячы къыз **Этезланы Светлана**.

Татлы ашарыкълары бла къуандырыр умутлуду

Байрам

12 бет

Эрттен азыкъ – Минги тауда

Элбрус районда Терс-Къол элли «Рахат» атлы къонакъ юйюнде миллет аш-азыкъны «Элбрусда – эрттен аш» деген фестиваль ётгенди. Бу ишге республикадан шеф-поварла къатышхандыла. Конкурсу эсеплерине кёре, биринчи жерге жюри Черек районда орналгъан «Салам» кафеде ишлеген Башийланы Мурадинни тийишли кёргенди.

Оюмпа

Депутатла референдумну дурус кёредиле

Михаил АФАШАГОВ – КъМР-ни Парламентини Бюджет, налога эм финан рынокла жаны бла комитетини председатели, КъМР-ни Парламентинде «Единая Россия» фракцияны таматасы:

– Донбасда эмда эркин этилген башха тийреледе бардырылган референдум, мен оюм этгенге кёре, шёндюгю заманда эм магъаналы политика ишди. Ол ётүп, ДНР-ни, ЛНР-ни, башха тийрелени адамлары да Россейге къошулганлары бла, ала къорууланганларына тышюнюрюкдюле. Къалай-алай болса да, ол аланы суверенитетлерин къорууларыкъ-

Заурбек КУМАЛОВ – КъМР-ни Парламентини Маданият, инсан общество айнытыу эм информация политика жаны бла комитетини председатели, КъМР-ни Парламентинде КПРФ фракцияны таматасыны орунбасары:

– Кертиликни кезиюу жетгенди – кыралыбызгъа тарыхлы сагъатла. Арт айлада бола турган ишле Донбасны неофашизмден азатлау энчи аскер операцияны тийишли эселлерине – эркин этилген жерледе халкъла кеслери сайлау этиуге – келтиргенди. Украинаны алгыннгы төрт кыбыла-шаркъ регионларыны таматалары, бирден таукел болуп, ол тийрелени Россей Федерациягъа къошуу бла байламлы референдумну бардырыуда болушлукъ излегенди.

Донецк эм Луганск республикалары, Херсон эм Запорожье областлары халкълары онла бла жылланы ичинде ёз Россей бла байламлыкъларын

ды, жашауларын мындан ары къаллай болушлукъ сайларгъа онг берликди.

Ол референдумда адамлары асламысы «хау» деселе, мен а алай болуруна ишексизме, аны керти да тарых тызлюкча кёрюрге эмда, алай айтыргъа боллукъ эсе, ол тийрелени ёз тамырларына къайтханларына санаргъа боллукъду. Бютюнда биз барыбыз да кёребиз Киевде режимге ол адамла чыртда керек болмагъанларын, ол аланы душманлача кёргенин, гунч этерге сюйгенин. Сау сегиз жылны топла бла тохтаусуз атып, ёлтюрюп, кысып турганларын барыбыз да билебиз.

Ахыр айлада болган ишле, мен оюм этгенге кёре, бизни жамаутны бирлешдиргенди. Адамлары асламысы ол референдумланы, республикала Россейге къошулурун да дурус кёредиле. Анга уа Россейни тийресинде бардырылган социал соруула, жамаут къуллукчулары, политиклени, гражданлары айтханлары да шагъатлыкъ этеди.

тас этмегенди эм тарыхны тюрлендириуге, фашизм пропагандагъа, НАТО-ну идеологиясына эм эгоцентризм ниетлеге къажу тургъандыла. Адамла битеу кючлеринден келгенни этгенди: ата-бабалары салган ызын сатмагъандыла, кеслерин басынчакълатмазгъа кюрешгенди, 2014 жылдача, бюгюн да бардырылган киев режимни репрессияларына эм къоркытууларына къажу тургъандыла.

Биз зулмучу режимни къужурлукъун сынагъан ёз халкъны бушууун эм излемлерин эсге алмай къояргъа эркин туююлбюз, болушургъа борчлубуз. «КПРФ» фракция кыралны азатланган тийреледе

Владимир КЕБЕКОВ – КъМР-ни Парламентинде «СПРАВЕДЛИВАЯ РОССИЯ – ЗА ПРАВДУ» фракцияны таматасы:

– Мени оюм алайды – бу референдумну аллындан окъуна бардырыргъа керек

Владимир БЕЗГОДЬКО – КъМР-ни Парламентини Урунуу, социал политика эм саулукъ сакълау комитетини председателини орунбасары, КъМР-ни Парламентинде «ЛДПР» фракцияны таматасы:

– ЛДПР-ни регион бёлюмю, Россейни битеу Либерал-демократ партиясыча, референдумну бардырылыууна тутхулукъ этгенден сора да, ДНР-ни бла ЛНР-ни жеринде эмда жамаутны къоруулар ючюн аскерлирибиз алган украин тийреледе да аны кереклисин чертеди. Биз хар кюнден бола турган затлары, аскер инфраструктурагъа, граждан инфраструктурагъа окъуна угъай, жамаут болган жерге атдырыулары кёргенлей турабыз.

Ол болмагъанча огурусулукъду, аны себепли амал

Сафарбий ШХАГАПСОЕВ – КъМР-ни Парламентини Аграр соруула, табийгъат байлыкъланы хайырланыу, экология эмда къудуретни сакълау жаны бла комитетини

референдум бардырыргъа деген оноуна бирден ыразы болгъанды эм ол оноуна жангызда тюзге, кёпден бери сакъланганга, къадар магъаналыгъа санайды.

эди. Ким биледи, алай болса, азыракъ адам да ёллюк болур эди, Украинада жаратылган фашизм а Донецкде, Луганскда шёндюгю къужурлукъун этерге къоркыур эди.

Референдум ётүп, ол тийре Россей Федерациягъа къошулукъду. НАТО уа, Украинагъа болуша, ол областла бла уруш этеди, алай ол жерле РФ-ге кирип, бизни тийребизге саналганларындан сора уа, ракетала эмда топла бла атардан алгъа алагъа энди сагъыш этерге тышерикди. Аны себепли мен ол референдумланы дурус кёреме. Ол тийреледе бизни миллет, орус миллет, жашайды, аны себепли ол областлары Россей Федерациягъа къошулукъларын мен тюз оноугъа санайма.

излерге керекбиз, Владимир Вольфович Жириновский осуят этгенча. Биз хазырбыз. ЛДПР-ни партиясы ол тийреледе эрттеден бери ишлейди: референдумну къурауу къатышабыз, тенглерибизге болушабыз эм мында да хар жаны бла болушлукъ тапдырыргъа хазырбыз.

ни председателини орунбасары, КъМР-ни Парламентинде «Зелёные» фракцияны башчысы:

– Россей Федерацияны гражданларыны асламыча,

бюгюнлюкде Украинада бола турган затлагъа мен уллу кёллю болалмайма. Аны сылтауу уа анда кюн сайын бушууу ишле болганлары, гитче сабийлени бла къартланы ёлтюргенлериди. Анда саулай Европаны азатлап ёлген аскерчилерибизни бир эсгертемелери да къалмагъанды. Неонацизмни бла неофашизмни, мени оюмуна кёре, не намыслары, не бетлери, не эслери жокъду. Белгили совет, кыргъызылы жазыучу Чингиз Айтматовну «тамырларын бла тарыхын унутхан инсан кылгъа тенгди, биреуню буйругъун толтурган къарауашды» деген сёзлери эсигизде болур. Ол хыйсапдан мен Украинаны башчыларын бойсунууда турган къуллагъа санайма. Бусагъатдагъы халгъа кёз къарамым алайды.

Референдумну юсюнден айтханда уа, ол халкъны сайлауун ачыкълаууну бир тюрлюсюдо. Соруу шарт салынганды, ол жерледе жашагъан халкъла да анга жууукъ заманда жууап берирле деп, алай олайма.

РФ-ни Президентини тамаланырыкъ ишлени юсюнден чакъырыууна эс бёлюп тынгылагъанма. Ол бек кючлю сёлешгенин, аллындан башлап ахырына дерти салынган борчлары чертип айтханын белгилерге сюеме. Россей Федерацияны гражданинча эм Къабарты-Малкъарны Парламентини депутатыча Президентини политикасын толусунлай да тюзге санайма.

КъМР-ни Парламентини пресс-службасы.

Сакълыкъ

Саулукълу жашауу юсюнден сёлешгенди

Нальчикде Диагностика араны Жамаутны саулукъу эмда медицина профилактика бёлюмюнде ишлегенле Саулукълу жюрекни битеудуния кюнүне жораланган акцияны къурагъандыла. Аны юсюнден бизге КъМР-ни Саулукъ сакълау министрствосуну пресс-службасыны башчысы Алиса Тарим билдиргенди.

Сагъынылган араны таматасы Анзор Лобжанидзе бла Т. Мальбахов атлы кырал миллет библиотеканы медицина литература бёлюмюню

башчысы Мария Хамукова КъМКЪУ-ну информация технология эмда экономика колледжини окъучуларына жюрек ауруула неге келтирирге боллукъларыны, саулукъну къалай бла сакъларгъа кереклисини юсюнден хатпарлагъандыла. Андан сора да, жаш адамлагъа сейир болган соруулагъа жууапла бергенди.

Жыйылганлагъа саулукъну юсюнден буклетле берилгенди, «Жюрегинге сакъ бол» деген ат бла китап кёрмюч да къуралгъанды.

Андан тышында да, саулукълу жашуу бардырыуу, кючкыраууну излеген тириликни, осал кылыкълардан сакъланыуу, инфарктда бла инсультда биринчи болушлукъну къалай этерге тийишлисини юслеринден листовкала юлешингенди. Дагъыда жаш тёлю электрон тютюнле саулукъгъа къаллай заран салганыны юсюнден лекциягъа да тынгылагъандыла.

МОКЪАЛАНЫ Зухура.

МИТИНГ

Тюнене КъМКъАУ-ну къатында В. Коковну эсгертмесини аллында митинг ётгенди. Ары келгенле Донбасс тийрелеринде республикалада бла областылада бардырыла турган референдумланы дурус кёргенлерин белгилегендиле. Жыйылганланы араларында жаш тёллю эмда тюрлю-тюрлю башха биригиулени, жамауат организацияланы, билим бериу учрежденияланы келечилери, кырал къуллукчула, студентле бла окъуучула болгандыла

Мамыр, эркин, къууанчлы жашау жанлыбыз

Митинг ЛНР-де бла ДНР-де, дагыда Херсон бла Запорожье областылада жашаган халкъланы Россейге къошулурга итингенлерин дурус кёрю сёзледен башланганды. «Адамларыны айтханларына эс буруп, ол тийрелени

тетин сыйырырга кюрешген жыйымдыкъ Западха угъай дейбиз! Бизни жууап бирликдеди, халкъла суйгеннге билеклик этиудедеди. Алай бла бюгюн айтырыгыбыз олду – биз сизни бла биргебиз!», - дегенди КъМКъАУ-ну чыгар-

журтларына къайтырыкъларынын сакълайбыз».

Сёз алганланы араларында Херсон областыда орта школладан биринде орус тилден бла литературадан устаз **Галыга Ольга** да бар эди. Ол окъутхан сабийлерини атындан бизни республикага журекден ыразылыгын билдиргенди. «Тюбеп, адамча эс буруп, къонакъбайлыкъ этгенигиз ючюн сау болугъуз. Жашау иги болуруна ийнандыргансыз. Жаныбызны, журегибизни ёхтемликден бла къууанчдан толтургансыз. Бюгюн да, мында болган сагъатда, биз жерлешлерибиз жанлыбыз, ала тюз айырыу этерлерине ишексизбиз. Кесибиз а Россей мамыр, эркин, къууанчлы жашау ючюн къол кётюребиз», - дегенди устаз.

Университетде окъуган студентлени советини башчысы **Эльдар Шонтуков** ЛНР-де бла ДНР-де, Херсон бла Запорожье областылада жашаган халкъла не къадар къыйынлыкъ сынаганларын сагъыннганды. Алай аланы кишиликлери, кеслерини сейирлерин кёруулай билгенлери уллу хурметликге тийишлиди, дегенди. «Хар инсанны да кесини оюмун туура этерге эркинлиги барды – биз анга ишексизбиз. Мында уа аланы итиниуюклерин дурус кёргенибизни, алага билеклик этгенибизни ачыкъларга деп жыйылганбыз. Билигиз – биз сиз жанлыбыз!» - деп чертгенди ол.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.
Суратланы **Артур ЕЛКАНОВ** алганды.

башчылары 20 сентябрьде референдумла бардырырга оноу этгендиле. Алада уа соруу бирди – Россейге къошулуу. Алай бла ол тёрт регионда 23 сентябрьден башлап, 27 сентябрьге дери къол кётюрюу барлыкды.

Адамланы алай этерге уа Киевде режим тюртгенди кесини огъурсуз ишлери бла. Озган сегиз жылны ичинде неонацистле алада граждан жамауатны, тишируулары, сабийлени, къартланы ёлтюрюп тургандыла. Ол регионлада халкъла уа къоркъуусулукъда турурга суюдиле, тарых тюзлюкню къайтарырга. Бюгюн биз Россейни тюрт этерге, аны чачып, суверени-

мачылыкъ эмда бош заманы хайырлы ётдюрюу арасыны башчысы **Регина Кашокова.**

КъМР-ни Жамауат палатасыны билим бериу, илму, жаш тёллюню ишлери эмда добровольчествону айнытуу жаны бла комиссиясыны башчысы **Байчеккуланы Нина:** «Ол областылада референдумланы эсеплерин бек сакълайбыз. Бюгюнлюкде бар дунияны эси Россейдеди. Мамырлыкъны, билекликни сакълаганла жанлыбыз биз. Жамауатыбыз бирлешип, чынтты патриотла болурга керекбиз. Ол референдумланы эсеплери къалай боллугъуна мен ишексизме, аны себепли ол тийреле тарых бла белгиленген Ата

ЭСЕПЛЕ

Айырмалы юйле бла арбазла саугъалангандыла

«Единая Россия» политика партияны «Бек иги юй. Бек иги арбаз» конкурсунда хорлаганланы атлары белгили этилгендиле. Бу кюнледе уа партияны КъМР-де регион бёллюмюнде аланы саугъалауга аталган жыйылыу болганды.

Аны ача, КъМР-ни кюрулуш эм жашау журт коммунал мюлк министрине кенгешчиси **Борис Балагов** адамланы жашау журт-коммунал излемлерин жалчытуу кыйын эм жууаплы ишледен бири болганын чертгенди. «Аны бла кюнню саулай, тохтаусуз кюреширге тошеди: адамла суу, жылыу, ток бла тохтаусуз, чырмаусуз жалчыты-

ны башхалага ачыкъ этерге болушурукъду. Кыралны битеу субъектлеринде да бу эришулеге кёрюзюлген проектле тинтилип, алааматлары жыйышдырылып, басмадан чыгарыллыкдыла эмда китапла башчылыкъ этиу компаниялага юлешинирикдиле.

Аслан Хагундоков эришулеге къатышханлагъа, проектлерин кёрюзюлгенге ыразылыгын билдиргенди. Ол келир кезиуде кеслерини башламчылыкларынын андан да кеп компания берлигине ышанганын да айтханды.

- Бу проект кеп къатлы юйлеге башчылыкъ этиуню каче-

лынырга тийишлидиле. Аны бу бёллюмде ишлегенле иги анылайдыла», - дегенди ол.

Ахыр кезиуде Россейде, КъМР-де да кюрулушда, коммунал мюлкде магъаналы жумушла толтурулганларын чертгенди: социал магъаналы объектле ишленедиле, адамла оюлурга къоркъуулу юйледен кёчюрюледиле. Жамауатха тюрлениулени ачыкъ этерге кереклисин, бу иште кеп къатлы юйлеге башчылыкъ этген компанияланы магъаналарын да айтханды ол.

Борис Балагов белгили этген тарихлеге кере, быйыл партия проектни чеклеринде кеп къатлы юйлени 200-ден аслам арбазлары жангыртылгандыла, жамауат бирге солугъан жерле тапландырылгандыла, жангы скверле ачылгандыла.

Конкурс «Кеп къатлы юйледе жашаганла» проектни бла партияны халкъ программасыны чеклеринде кюралганынын айтырчады. Аны КъМР-де жашауда бардырыуга жууаплы **Аслан Хагундоковну** айтханына кере, конкурс кеп къатлы юйлеге башчылыкъ этиу жаны бла эм иги сынаулары жыйышдырып, ала-

ствосун игилендирирге, коммунал жумушла бла чырмаусуз жалчытыуну кюрурга, кеп къатлы юйледе жашаганланы жууаплылыкларынын ёсдюрюрге себеплик этер деп ышанабыз, дегенди ол эмда шахарлада бла элледен тийишли жашау болумла кюрууа проектлеге инсанланы тири къатышырга чакъырганды.

Ызы бла хорлаганла саугъалангандыла. Бу жол тёрт башчылыкъ этиу компания болганды айырмалы: экиси Нальчикден эмда Нарткъаладан бла Новоивановское элден бирер компанияла.

«Единая Россияны» регион бёллюмюню толтуруучу комитетини башчысы **Дмитрий Парафилов** бла Борис Балагов хорлаганланы энта бир кере алгышлап, алага гюлле, дипломла, сертификатла эмда партияны атындан эсде къаллыкъ саугъала бергендиле. Нальчикде Кадыров атлы орамда 24-чю мекам а «Кеп къатлы юйню ишинде эм иги сынау» номинацияда федерал бёллюмде ючюнчю жерге чыкканынын айтырчады.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

ИГИЛЕНДИРИУ

Аслам хайырланыучугъа – кёк отлукъ

Кеп болмай Урван районну Кахун элинде кёк отлукъ барган жангы ыз тартылганды, анга жашау журтла да къошулуп тебирегендиле. Аны ачылууу бла байламлы къууанч жыйылыуга КъМР-ни Правительство суну Председателини биринчи орунбасары Муаед Кунижев, «Газпром межрегионгаз Нальчик» биригиуню таматасы Залим Вороков да къатышханды.

Кёк отлукъ барган ызы узунлугу 84 километрге жетеди, анга 8 шкаф бла 1,5 минг регулятор пункт киреди. Проектге кере эки минг абонентни газ бла жалчытханларындан сора да, хар арбазда «акъыллы» эсеплеген прибор да салынырыкъды.

- Россейни регионларын, ол санда эл жерлени газ бла

жалчытуу болмаганча магъаналы проектди. Урван районда жуз арбазга газ тартырча келишим этилгенди. Бюгюнлюкде жетмишден артыкъ юйню чеклерине дери газ ыз тартылганды. Болсада алыкъа районда бу жаны бла иш кепдю, – дейди Залим Вороков.

План бла сагъынылган программаны чеклеринде 172 чакълы элде жашау журтха газ тартыллыкды. Саулай алып айтханда, компанияга 1468 чакълы заявка берилгенди. Анга кере 1405 келишим этилгенди. Бюгюнлюкде догазификация бла 1030 арбазны чеклерине дери газ тартылганды.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

Пресс-конференция

Мобилизация бла байламлы соруулагъа жууапла бергендиле

Тюнене Республикалы аскер комиссариатда журналистле аскер комиссар подполковник Дмитрий Пахомов эмда КъМР-ни аскер-врач

эмда сержантла, 50 жылгъа дери кичи офицерле, 55жылгъа дери да тамата офицерле чакъырыллыкдыла. Ата журтну къоруулаучуну

бла хайырланырыкъдыла. Аллах сакъласын, жаралы болсала, ёлтюрюлселе да юйюрлеге тийишли компенсация берилликди. Къазауатха къатышхан биринчи айындан башлап банкда хар чакъырылгъан адамны аты бла энчи счёт ачылады, хакъы ары ётдюрюллюкдю.

Алайды да Ата журт къыйынлыкъгъа тюшгенде аны къоруулау хар тюз ниетли инсанни борчуду. Чакъырылгъан адамланы къайсысы да бир тюрлю сылтаула этип, заманында аскер комиссариатха келмеселе, аланы ишлери Ич ишле министерствогъа, право сакълаучу органлагъа ётдюрюллюкдю, – деп да чертгенди Дмитрий Юрьевич.

Аскер комиссар билдиргенича, муниципалитетлени башчылары аскерде къуллукъ этгенлени юйюрлери бла дайым байламлыкъда боллукъдула, къаллай тюрлю сорууларына да мычмай тюз жууапла берирча.

Дмитрий Пахомов чакъырылгъанланы биринчи къаууму тийишли жерлеге кетгенлерин да билдиргенди. «Анда ала бла ушакъ этиликди, аскер юйрениуле бардырыллыкдыла. Битеу оноула властьланы федерал органлары бла байламлы тамамланыладыла », – деп къошханды аскер комиссар.

Аслан Шонтуков айтханга кереуа, повестка саулулклары кючлю болгъан жашлагъа берилликди. Аланы биргелерине врачла, медсестрала да барадыла. Алай бусагъатда аскер операция этген жерде медицина ишчиле жетишгенлерин да белгилегендиле ала.

Ахырында Дмитрий Пахомов эмда Аслан Шонтуков журналистлени сорууларына тынгылы жууапла бергендиле.

ХОЛАЛАНЫ Марзият. СУРАТДА: Дмитрий Пахомов, Аслан Шонтуков.

Фестиваль

«Кавказ оюнла» башланнгандыла

Тюнене Чечен Республикада «Кавказ оюнла» төрели фестиваль башланнганды. Быйыл ол Кърымда бла Севастопольда ётерге керек эди. Алай бир къауум сылтаула бла байламлы аны мында бардырыгъа тохташхандыла.

Барыбыз да билгенден, проект кавказ миллетлени келечилерин маданиятны эм спортну хайырындан бирикдиреди, байламлыкъла тохташдырыгъа себеплик этеди. Бу жолгъу 12-чи фестиваль юч кюнню ичинде бардырыллыкды, деп билдиреди КъМР-ни маданият министерствосуну пресс-службасыны башчысы Лина Мафедзова.

Быйылгъы фестивальгъа Къабарты-Малкъардан 180 адам къатышадыла. Ала жаланда спортчула угъай, жырчыла, чыгъармачылык коллективле, музейлени ишчилеридиле. Миллет арбазланы орнатыу Черек, Лескен эм Прохладна районланы келечилерини боюнларында болгъанды.

Грозныйни ара майданларындан биринде къуралгъан миллет арбазыбызгъа кирген къонакълагъа малкъар, къабарты эм орус тилледе «Хош келигиз!» – деп тюбегендиле эм гоппан аякъны бергендиле.

Бюгюн бла тамбла байрам андан ары бардырыллыкды. Регионланы командалары спортда кючлерин сынап эриширикдиле.

Басмагъа **КЪАСЫМЛАНЫ Аминат** хазырлагъанды.

экспертиза арасыны начальниги Аслан Шонтуков бла тюбешгендиле. Ала тюбешуу бу кюнледе Интернетде эмда башха социал сетьледе Украинада бардырыла тургъан энчи аскер операциягъа къатышыргъа жаш адамланы чакъырыуу юсюнден кёп тюрлю-тюрлю хапарла жюригенлери бла байламлы эмда жалгъан информация жайылмаз ючюн къуралгъанын айтхандыла.

– Алгъадан белгилеп къояйм, повесткадан къоркъур кереклиси жокъду. Биз повесткаланы аскер операциягъа къатышырыкъланы санындан эсе эки-юч кереге кёбюрек жиберибиз. Аны алгъан адам эм алгъа медицина тинтиуну ётерикде. Чакъырыуу пунктлада терен билимли уста врачла ишлейдиле. Санында къыяулукълары, сакъатлыгы болгъанла, башха аурууладан къыйналгъанла чакъырыллыкъ туююлдуле – дегенди Дмитрий Пахомов.

Андан сора да, аскер комиссар айтханга кереуа, Россей Федерацияны Сауутланган Кючлерини санына, РФ-ни Президентини Указын толтура, 35 жылларына дери рядовойла

илишан атыу, танкчы, артиллерист, машина жюрютген, механик-водитель усталыгы болургъа керекди. Биринчи ала эмда запаса болуп, аскер къуллукъдан сынаулары болгъанла изленирикдиле. Студентле, бусагъатда болжаллы халда аскер борчларын толтура тургъан жаш адамла, биринчи группалы инвалидге къарагъанла, оналты жыллары жетмеген 4 эмда андан да кёп сабийлери болгъанла, чакъырылыргъа тийишли жашдан сора да юйюрде сегиз жыллары жетмеген сабийлени атасы ёсдюрген аналары жашлары чакъырылмайдыла.

Республиканы хар районуну администрацияларыны аскер комиссариатларыны бёлюмлерине тийишли билдириуле этилгенлерини, чакъырылгъан къауум башдан аякъ энчи кийимле, сауут, аш-суу бла да тынгылы жалчытыллыкларыны юсюнден да билдиргенди баш аскер комиссар.

– Инсан борчларын толтурургъа чакъырылгъанла контракт бла къуллукъ этгенлеча тенг хакъ аллыкдыла эмда социал амалла

Къармашуулукъ

Ишин ие кёзден къарап тындырады

Жангы мюлкню къурагъан алай тынч туююлду. Алай кёл салып, ишин бардыргъан а муратына жетеди.

Бу хапарыбызда аллай бир адамны юсюнден айтайыкъ. Ол Къашхатаудан Улбашланы Шыйыхны жашы Тахирди. Токъсанынчы жыллада, иели адамлагъа мюлкле къурагъа эркинлик этилгенде, ол Къашхатауну баш жанында, черекге жууугъуракъда ортакъгъа жер алады.

Алайда гатлеш да бар эди, алай асламысы къалын агъач болгъанды. Уллу терекле ёседиле. Тахир, тийрени терекледен тазалагъандан сора, топуракъ келтирип, чунгур жерлерин тюзетгенди. Андан сора, кырдыгын чалып, бичен этип тургъанды.

Бираздан а малланы къояды да, алайда кёл ишлейди. Жери зыгъыр болуп, сууну терк жутуп къоя эди. Улбаш улу, сары топуракъ ташытып, кёлню тюбуне къуйдургъанды. Андан сора уа, чабакъ келтирип къуйгъанды. Чабакъ да, суугъа къуйгъан-

лай, кеси аллына ёсюп къалмайды – аны да кесине кере ашы, дарманы. Ала да кезиуу бла берилирге керекдиле.

Аланы барысын да Тахир тийишлисича тамамлайды.

Чабакъла кёлде, төгерекде ариу кырдык, терекле. Алай бла Улбаш улу дагъыда бал чибинле да тутуп тебирейди.

Ол ишни къалай бардырыгъа кереклисин, тюрлю-тюрлю басмалада окъуп биледи.

– Бал чибинлени къуру бы-

ге, ол жанларында битимле алгъа чагъып тебирейдиле. Къашхатауда окъуна барды башхалыкъ. Эл аягъында те-

элтирге керекди чибинлени.

Чибинлени кёп тюрлю ауруулары болады. Губула окъуна къысадыла. Ол затланы хар барын да Тахир кёлден биледи, тийишли амалла да этеди.

Бал чибин бал бергенден сора да, терекле чакъгъан заманда, аланы гюллеринде букуну биринден бирине ётдюредиле. Белгилисича, ол а кёгетни, жемишни ёсююне уллу себеплик болады. Уллу терек бахчалары болгъанла бал чибинлери бла Тахирни кеслерини мюлклерине чакъырадыла – андан алагъа, чибинчиге да уллу хайыр.

Чибинлени къышда тургъан жерлери уа кёл тийресиндеди. Улбаш улу алайланы да тапандыргъанды, кёп тюрлю айбат, кёгет терекле да орнатып. Кёп къыйналгъан эсе да, иги тынгылы мюлк къурагъанды. Ие кёзден къарап, иш бардырылса, алай болмай амалы да жокъду.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

Жекеланы Махмут юй бийчеси Лежинка бла.

Юйюр

Элибизде Лежинка атлы тиширыула кеп болмагъанлары огъесе юйюбюзде бу юйюрге хурмет-намыс да болгъаны ючюнмю, билмейме, Жекеланы Махмутну бла Башийланы Лежинканы юйюрю бизге къалай эсе да энчи кёрюнгенди.

эшмелери табанына жетген Аминатны эслейди. Аны кылыгынын, кесин да жаратып, нёгерлеринден ким болгъанын сорады. Ала уа ол кьонакыгъа келип тургъанын, кеси да Киштиканы Алимни кызы болгъанын билдиреди. Алай бла, Кужай Аминатны кесини баш иесине тийишли кёрюп, аны юйге келтиредиле.

Эки тиширыу да биринчи кюнден да кундешле ча угъай, эгечле ча жашагъандыла. Аны алайлыгынын а элде хар заманда айта, аланы юлгюге тутхандыла. Баш иелери урушда болуп, ала юйюрге насыпха кьошулгъан

да аналыкь этип, хар нени эбине тюшондюре, тёрт сабийни да ёсдюрюрге болушлукь этгендиле. Ол а жамауатха кьошулуп, элде заводда, кьорулушда да ишлегенди.

Огъурлу тиширыулары эсгере, Лежинка кеси уа: «Кужай бла бирге 48 жыл жашагъанбыз. Аминат а андан сора алты жылдан ауушханды, экиси да Бабугентде асыралгъандыла. Болсада бюгюнлюкде да, юйюрюбюзде ала тохташдыргъан тёреле сакълана, таматагъа, гитчеге да тийишли хурмет бериле келеди. Кужайны сабийле да бек суйгендиле, кеслерини ёз

тауусханды, бу жаны бла ишин бардырады. Алим да Москвада – экономика, Саратовда уа юрист факультеттеде окъуп, Къарачай-Черкесде налоговый полицияда ишлеп тургъан эди.

Алимни жашауу замансыз юзюлгенликге, аны таныгъанла, билгенле да халаллыгынын, адамлыгынын унутмайдыла. Ол Бабугентде жангы межгит ишленип башлагъанында да анга юлюшюн кьошханды. Театрыбыз Къарачайда болса да, алагъа тюбеп, кьонакьбайлыкь этерге ашыкьгъанды. Жууукь-ахлугъа да хар заманда сакь болгъанды. Аны болушлугъун керек болуп, ол

Бу огъурлу, суйдюмлю да тиширыуну юсюнден алгъаракь айтсакь, аны адамлыкь ышанлары ючюн бютюн ариу кёргеними чертирге сюеме. Жашауу кесини ачы бетин манга кьайтарып-кьайтарып кёрюзгенинде, аныча кьадарны ахшы да, эм кужур кюнлерин да сынап келген ана айтхан сёзле кёлсюзлюк этмезге, бизничала дагъыда кеп болгъанларын ангыларгъа кюч-кьарыу да бергендиле. Къууанч, кьыйын кюнлеринде да акьыллы адамланы айтханлары кеслерине жер тапханларына уа не сёз.

Лежинка Бабугент элде баш иеси бла бирге юлгюлю юйюрге ёсдюре, бирси сабийлени да кесиникиледен кем кёрмей, аланы башларын сылай, кьубултады. Аны кьайда кёрсенг да, школда, кьурманлыкьда, орамда окъуна болсун, огъурлу алгъышларын да айтмай кьоймайды. Ол бюгюн да алайды. Тамата тёлуюбноу кьылыгынын кёре, миллетибизни адет-тёресине, халкьда айтылуучусуча, кьара намысына сейир этесе. Быллай адамларыбыз ёз кьылыкьларыны юлгюсюнде ёсюп келген тёлуюбноу ариу юйрете билгендиле.

Жекеланы юйюрге бир бирге суймеклик, хатер, хурмет да аны алгъыннгы тёлуюбундан келе-келгени да хакьды. Лежинканы баш иесини юсюнден айтсакь, Махмутну эки ана ёсдюргендиле. Атасы уа, жарсыгъа, урушдан кьайтмагъанды.

Иш а былай болгъанды.

Адамлыкь ышанлары бла кесин суйдюрген

Кужай, Ахмат, Аминат.

Жекеланы Ахмат (Махмутну атасы) юйюрге кужур заманы жетип, Аккылары Кужайны жашауу нёгерге сайлайды. Ала бир бири акьылларына тюшюнуп, насыплы да жашагъандыла. Алай а, сабийлери болмай, онтёрт жылны тургъандыла.

Анча заманны сакьлауда оздургъан тиширыу кесине кундеш излер акьылгъа келеди, болсада ол оюмун адамгъа билдирмейди. Бир жол а Догъут элге жумушу бла баргъанында, суу алып келе тургъан кьызланы ичинде узун

жашчыкьны бла кьызчыкьны жанларын сакьлай, кечгюнлюкде да бирге тургъандыла. Халкьыбызгъа туугъан журтуна кьайтыргъа эркинлик берилгенинде да, экиси да бирге Бабугентде юй болуп, Махмутну бла Кызыканы насыпларына къууана жашагъандыла. Юйюрге таматары Ахматны да, умутларын юзмей, бирге сакьлагъандыла.

Биз огъарыда сагъынган Лежинка уа бу юйюрге келин болуп онжетижыллыкьлай келгенди. Тиширыула уа, анга

ынналарындан кем кёрмегендиле», – дейди.

Кертиди, бирикген юйюрге сабийле да ариу кьылыкьлы болуп ёседиле. Лежинка да баш иеси Махмут бла бирге юч жашны бла бир кьызын жашауу жолуна тюзетгендиле. Ала, сакьламай, сунмай тургъанлай, кьыйынлыкьны кётюргенлеринде да, огъурсузланмагъандыла, бизге болгъан кимге болду демей, кьатларындагъылагъа хатерликлерин кьоймагъандыла.

Юйюрюн кичиси Алим авариягъа тюшюп, замансыз дуниядан кетгенинде, ол жаланда бу юйюрюн угъай, саулайда элни бушууу болгъанча эди. Алай хурмет бериле келгенди Жекелагъа мында.

Сабийле хар бири бирер жерде окъуп, бет жарыкьлы да болуп ишлеп келедиле. Аллахберди алгъа КъЧР-ни Джегута районуну прокуроруну экинчиси болуп ишлегенди, бюгюнлюкде Москвадады. Рамазан Ставрополь крайны прокуратурасында тамата следователь болуп тургъанды, шёндю уа ёкюллюк этеди. Маржан медучилищени, ызы бла Пятигорскда фармацевтлени хазырлагъан институтну

Алим.

уллу кёллюк этмегенди. Ма аны ючюн унутмайдыла бюгюнлюкде да огъурлулугъун, ачыкь ниетлигин.

Аллай тиширыуну кьолунда ёсген башха тюрлю болгъан да этерик болмаз эди. Эки анагъа бирден келин болалгъан, жамауат аллында ишлеп, кьылыгы, адамлыкь ышанлары бла да хар кимге ариу кёрюнген Лежинка бюгюнлюкде кеси да токьсан жылгъа жууукьлашханды. Алай эсе да, тириди, таза динни тутта, намаз да кьылады. Аны жашауун бютюнда жарыкь этгенле уа туудукьлары эмда аладан туугъанладыла. Огъурлу, халал ана эмда ынна уа аланы хар бирине тилек эте, аланы барлыкьларына, халкьларына эмда кьыралларына кьуллукь эте, халал кьыйынлары бла жашагъанларына, ариу кьылыкьлы да болгъанларына шукур эте жашайды.

МОКЪАЛАНЫ Зухура.

Башламчылыкь

Исламны жорукьларына кёре банкла кьураллыкьдыла

Россейде исламны жорукьларына кёре ишлеген банк ачылыргъа боллукьду. Аллаи кредит организацияланы магъаналыкьларыны юслеринден муслиманла аслам жашагъан регионлада кеп заман айтылып тургъанды. Ол санда аллай системаны Кавказда кийиррге, алай бла уа муслиман кьыралладан инвесторланы кёбейтирге боллугъуну юсюнден да.

Ал кезиуде сынау халда быллай кредит организацияла Дагьыстанда,

Чеченде, Башкирияда бла Татарстанда кьураллыкьдыла. Проект 2023 жылда 1 февральда башлангыгъы белгиленеди эмда эки жылны бардырылыкьды жашауда. РФ-ни Правительствосу сынауну болжалын эмда анга кьатышхан регионланы тюрлендиррге боллукьду.

Документде айтылгъаныча, исламны жорукьларына кёре жумушланы кредитле бермеген финанс организацияла толтурлукьдула. Ала Россейни Банкны тизмесине кийирликдиле.

«Закон кьабыл кёрюлсе, россейли финанс рынокда партнёр амал бла ишлеген система кьураллыкьды, дин эм миллет жорукьлагъа энчи магъана берген тыш кьыраллы инвесторланы жанындан сейир игиленирикди. Аны бла бирге Россейни инсанларыны уллу кьауумуну финанс жумушла бла чырмаусуз хайырланьыргъа онглары боллукьду», – деп айтылады законопроектни ангылатыу бёлюмюнде.

Исламны жорукьларына кёре, про-

центле (риба) бла хайырланьыргъа эркин этилмейди, аны бла бирге ахчаны оюн бизнесге, аракьы, тонгуз эт чыгъаруу бла байламлы жумушлагъа кьоратыргъа жарамайды. Банкны файдасы инвестицияладан тюшеди. Асламында ислам банклада лизинг амал хайырланьылады. Неда борчну юлешип тёлерге да боллукьду (рассрочка).

ТИКАЛАНЫ Фатима хазырлагъанды.

Жаш тѳлю

Татлы ашарыкълары бла кѳууандырыр умутлуду

Бюгюнлюкде жаш тѳлюбюзде, къабыргъларын жашаугъа жарашдыра, къол хунерлери бла кеслерине жол табып, тутхан ишлеринден зауукълукъ алгъанларындан сора да, этген затлары бла бирсилени кѳууандыргъанла да аз тѳлюдиоле. Аладан бириди хасаниячы кыыз Эзеланы Светлана.

Ол оналтынчы номерли школу тогуз классын тауусуп, Нальчикде сатыу-алыу-технология колледжде окъургъа киргенди. Аны аш хазырлаучу-кондитер бѳлюмюн а кызыл дипломгъа бошагъанды.

Света анасы Гидайланы Лейля бла бирге юйде аш этерге, тортла биширирге да юйрене, гитчелигинден да бу усталыкъгъа тюшонюрге сюйгенди. Алай бла сагъынылгъан колледжде уа, кесини сабийлик муратларын толтура, лаборатория ишледе къайсы ашны технологиясы къалай болгъанына, аны столгъа адамланы алларына къалай берирге тийишлисине да юйренгенди.

Суюп окъургъаны себепли уа айырмалы да болгъанды. Колледжни кесинде эмда окъуу юйлени араларында окъуучулары къл хунерлери бла байламлы бардырылгъан конкурсларгъа къатыша, алай бла уа фахмусун да ѳсдюре баргъанды.

Быйыл а ол, оғъарыда сагъынылгъан колледжни тауусуп, Пятигорскда Шимал-Кавказ федерал университетни филиалында «технолог» усталыкъгъа юйретген бѳлюмге киргенди. Ол къайсы иште да профессионал

болур ючюн кѳпню кѳрюрге эмда билерге, тынгылы сынама жыйышдырырга кереклисине толусунлай ышанады. Билимин ѳсдюрюр акъылда университетте да аны ючюн окъургъа баргъанын айтады.

Алай эсе да, бюгюнлюкде окъуна аны таныгъанла, билгенле, жууукъ-ахлулары да ол биширген тортлары, бирси тюрлю-тюрлю десертлени да тыш кѳрүмдюлерини ариулукълары бла бирге татыуларын да кѳргендиле эмда биледиле. Ол, алыкъа кесине иги ышанмай, юйде биринчи кере хазырлагъан «Юч шоколад» атлы тортну рецепти кыйынна саналгъанладан бириди, дейди. Болсада кыыз аны биринчиден да тап жарашдыралгъанын юйдегиле айтып, аны бютюн кѳллендирген да этгендиле.

Ишни эбине иги тюшонюрючюн а Света кесине жорукъ да сайлагъанды - ол бир биширип кѳрген рецептин къайтарып-къайтарып хайырланады, аны уа кѳзю, къллу да бирден бу затха иги юйренир ючюн этеди. Болсада алай бла сынамы тутхучлу да болады. Алай эте, классикалы рецепте кеси сюйгенча тюрле ниуле да къошалады.

Бизде республикада белгили тюрлюлеринден а ол «Торты Созаева» эмда «Торт Мастер» тюкенледегилени, алада болгъан десертлени жаратады. Кеси да аллай профессионал болуп,

жангы, жамауат жаратырча ахшы рецептлени иеси болур акъылдады.

Ол мураты бла билимин ѳсдюре, усталыкъны жашырынлыкъларына тюиюне, биширген тортларын хар жолдан игидениги, ариудан-ариу да этеди. Андан тышында да, кѳп ахшы десертни рецептине юйренип, татлы ашарыкъланы тюкенин ачар муратдады. Светаны сайлагъан хунерине кѳре кесин къалай юйретгенин эсге алсагъа, аны келир заманда белгили технолог болуруна, ол биширген тортлары, бирси десертлени да жамауат кенг халда билер эмда излер деп ышанырчады.

Алай болур ючюн а, аны талпыныуу, жангыдан-жангы, адамлагъа сейир кѳрюнюрюк, татымлы тюрлюлеге юйренерге хазырлыгы, тюкенледен тортлары биширирге ариу орунла сайлагъаны да аны тутхан ишине уллу кѳллү болмазлыгыны ышаныды. Адам этген ашын илхамы, жюреги бла да хазырласа, ол тап чыкмай къалмазлыгын чертеди кеси уа.

Биринчи ариу тортун а аппасы Гидайланы Мухтарны туугъан кюнүне хазырлап, аны татлы ашарыгы бла ыразы этгенди. Къартны кѳлүн алгъаны бла бирге уа, бирси жууукъ-ахлуларыны да байрамларына, ахшы кѳууумларына кеси къллу бла биширген уллула, гитчеле да бирча жаратхан татлы ашарыкъларына кесини къллү болуруна кѳрүнюрюк, татымлы тюрлюлеге юйренерге хазырлыгы, тюкенледен тортлары биширирге ариу орунла сайлагъаны да аны тутхан ишине уллу кѳллү болмазлыгыны ышаныды.

ланы элтеди. Алай бла уа аланы кѳууандыргъаны бла бирге, кесини усталыгын да ѳсдюредди.

Андан сора да, кыыз тюрсюнюлю халыла бла къумачха оюула сала биледи. Бу жаны бла да хунерин айнытыр умутдады.

Жашау тюрлене, излемле да бир кесек ѳзгере баргъан кезиуде, жаш адамла кеслерине къайсы жол бла барсала тюз боллугъун сайлай билгенлерине хурмет этерчады. Светаны уа сабийликден да юйренерге сюйген хунерине, кеси аллыма тюшонсем болады деп къоймай, белгили профессионаладан дерсле алгъаны, бийик билимли болургъа да излеги ол фахмусу бла байламлы бийикликке жетерге талпынганын ачыклагъан ышанды. Кертиди, ол алыкъа биринчи курсда эсе да, мындан арысында жамауат аны ишин аслам халда кѳрүр эмда билер деген умутдабыз.

ТРАМЛАНЫ Зухура.

Эришиу

Халкъ чыгъармачылыкълары ариу чакълары

Бу кюнледе Сочи шахарда Халкъла аралы артий комитет кѳурап «Ариулукъ эм чомартлыкъ дуняны сакъларыкъдыла!» деген жыйырма биринчи халкъла аралы хореографиядан олимпиада бардырылгъанды.

Аны кѳууанчлы халда ача, комитетни вице-президенти Аюс Бетуганов былай дегенди: «Бу эришиу тѳреге айланып, кенг белгили болгъанды. Жылдан-жылгъа аны тизгинлерине асламдан аслам жангы коллективле къошула келедиле. Ол а олимпиаданы магъаналылыгыны шартыды. Бюгюнлюкде биз жер-жерли кълрал власть органлары, миллет-культура араланы эмда жамауат биригиулени ышангылы партнёрларыбыз, Россейде, дуняда да мамырлыкъ, тынчлыкъ болур ючюн кюрешибиз. Сѳзсюз, бюгюнню бизни чакъыруубуз бла этилген бу оғурлу жумуш а анга себепликди».

Олимпиадагъа башха-башха чыгъармачылыкъ кѳууумла къатышхандыла. Аланы араларында Армениядан, Гюржюден, Грециядан, Къабарты-Малкъардан, Север Осетия-Аланиядан, Юг Осетиядан, Къарачай-Черкесден, Дагъыстандан, Чечен Республикадан, Ингушетиядан, Адыгеядан, Ставрополь, Краснодар крайладан, Москвадан, Санкт-Петербурздан эмда Россей Федерацияны башха шахарларындан келген артистле.

Олимпиадагъа къатышхан

хар коллектив да сейирлик номерлерин кѳргүзгендиле. Аланы сахна кийимлери да эс бурурча эдиле. Аны себепли журини кѳууумуна эм игини сайлау да тынч иш болмагъанды. Ала олимпиадагъа къатышханлагъа тѳрт тюрлю жаны бла багъа берирге керек эдиле. Аны кѳууумуна уа «Кабардинка» кълрал академиялы тепсеу ансамбльни художестволу башчысы Игорь Атабиев, КъМР-ни сыйлы артисткасы Гуртуланы Лейля, дагъыда Россейден, Грециядан, Гюржюден маданият ишчиле киргендиле.

Конкурс баргъан кезиуде хореографияны айнытыу жаны бла мастер-классла, «тѳгерек столла», чыгъармачылыкъ лабораторияла, шуѳлукъну ингирлери, сейирлик адамла бла тубешиуле да болгъандыла. Сочини къонакълары аны ай-

бат жерлерин, спорт майданларын да кѳргендиле. Коллективлени Сочи шахарны бир кѳууум предпрятрияларыны бла организацияларыны келечилери чакъырып къонакъбайлыкъ да этгендиле. Жарыкъ тубешиуле уллу концерт программа бла бошалып тургъандыла.

Екатеринбургдан келген коллективни башчысы Евгений Нижников алагъа жыйылгъанлагъа жарыкъ тубегенлери, Сочи шахарны кѳп айбат жерлерин кѳргүзгенлери ючюн уллу ыспас этгенди. Север Осетия-Аланиядан эмда Гюржюден келген коллективлени кѳууумлары уа шахарны культура эм солуу паркыны бек ариу жерлеринде, спорт майданларында болуп, аланы бек жаратханларын чертгендиле. Коллективле аланы майданларында да тепсеп, ары келгенлени кѳллерин

алгъанларын билдиргендиле.

Тбилисиден келген кѳууумну башчысы Ия Табидзе уа «Ариулукъ эмда чомартлыкъ дуняны сакъларыкъдыла!» ат бла бардырылгъан бу олимпиада алагъа кѳп кѳууанчлы сагъатланы саугъа этгенин, бирси чыгъармачы коллективлени кѳууумлары бла шагъырейленерге онг бергенин да чертгенди. Ставрополь крайдан «Малиновый рай», Дагъыстан Республикадан «Тауланы жашлыкълары» ансамбльлени башчылары Светлана Мякишева, Мурат Бабоев эмда Дамалудин Омаров да Дуня артий комитетни Шимал Кавказда келечисини быллай тюрлю сейирлик конкурссланы, фестивалыны, олимпиадаланы кѳурауда уллу сынама жыйышдыргъанын эмда ишин тынгылы бардыргъанын белгилеп айтхандыла.

Олимпиаданы ахырында, тѳреде болуучусуна, коллективле бирге жыйылгъандыла.

Хореография жаны бла халкъла аралы олимпиаданы баш борчу дуняны жаш тѳлюсюн бирикдириуге, маданиятны хайырындан бир бирни ариу тепсеулери, тѳрелери бла шагъырейлендириуге бурлупду. Конкурслар къатышхан хар коллектив да бек алакат, сейирлик номерлерин кѳргүзгендиле. Журини кѳууумуна да бек игини белгилеген алай тынч иш болмагъанды, дегенди ол чакъларда Аюс Бетуганов.

Эришиуно сыйлы саугълары – Гран-при – бу жол эки коллективге жетгенди. Аладан бири Къабарты-Малкъар Республикадан «Псыгансу» коллективди. Ол халкъ тепсеуле жаны бла алгъа чыкъланды. Аны художестволу башчысы Хажмурат Мизовду. Экинчи саугъаланган коллектив а – Ставрополь крайны Кисловодск шахарындан «Гармония» ансамбль. Классика тепсеуде анга жетген болмагъанды. Аны художестволу башчысы Людмила Литвиненкоду.

Олимпиаданы кѳурауучуларыны председатели Аюс Бетуганов айтханга кѳре, башха коллективлени чыгъармачылыкълары да алчыладан хазна артха къалмагъандыла. Ызы бла жыйылгъанла, Къара тенгизни жагъларында солуп, юйлерине атлангандыла.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

Эски сурат

Зауукълу сабийлик

Кѣп жылла мындан алда алыннган суратдан кызычкыла, жашчыкыла кыраамлары бла бизни саггышлы этедиле. Жаланаякъ сабийлигибиз

түшөди эсибизге. Чыбыкы атыбызга минип, орамлада жортуучу заманыбыз. Жуурт айраннга нартых гюттюню ууп, бушто этип ашагъанбыз.

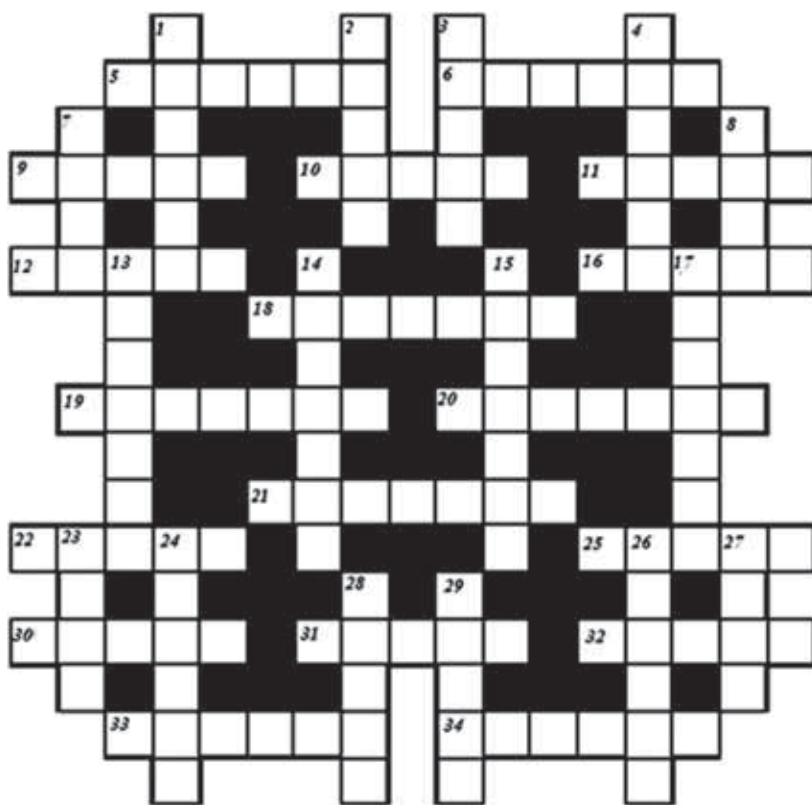
Бу сурат 1961 жылда Кенденде алыннганды. Солдон оннга: Оракъланы Хамитни кызы Аминат, Текуланы Магометни сабийлери: Тууду, Уралхан, Халимат, Алим, Аминат эм Жеттеланы Хусейин.

ОСМАЛЛАНЫ Хыйса.

СѐЗБЕР

ЭНИНЕ: 5. Муслиман байрам. 6. Ыннаны ийнагы. 9. Сары кѣгет. 10. Буз тау. 11. Не да аны кѣолундады. 12. Кырачайны атасы. 16. Чыран тау, аллай аты бла шахар да барды. 18. Аманатны сакълагъан. 19. Эрттеги уучуланы аякъ кийимлери. 20. Инжилиу. 21. Омакъланыу. 22. Он европалы кыралны юсю бла баргъан суу. 25. Аны бла жерге мѣлекле түшөдиле дейдиле. 30. Терек. 31. Эшекни баласы. 32. Татлы гыржын. 33. Неге да жарагъан дарман. 34. Затны багъалы кѣрюп жюрютюу.

ЁРЕСИНЕ: 1. Кыуурулгъан нартых. 2. Мирзеу сууургъан жер. 3. Жайлыкъ. 4. Хар бир аскерчи биргесине жюрютген адыр. 7. Буруу. 8. Бузоу. 13. Ораза ай. 14. Кырындаш халкъ. 15. Заман ѳдюре, бир зат бла кюрешиу. 17. Аллахха баш уруу. 23. Кызауат. 24. Жасы таба. 26. Бир атадан туугъанла. 27. Жаш. 28. Таулу эт аш. 29. Аллай кыш болады.

ГАЗЕТНИ 111-чи НОМЕРИНДЕ
БАСМАЛАННГАН СѐЗБЕРНИ ЖУУАПЛАРЫ:

ЭНИНЕ: 5. Жыгыра. 6. Габара. 10. Жагын. 11. Кыдар. 12. Кызауатчы. 15. Гылмай. 18. Балхам. 19. Жырчыла. 20. Кыауралыкъ. 21. Жармалау. 24. Балаууз. 26. Сыйлыла. 27. Макырыу. 31. Кырамашакъ. 33. Гягиш. 34. Устаз. 35. Шишлик. 36. Учунуу.

ЁРЕСИНЕ: 1. Зарауат. 2. Асабачы. 3. Быдыр. 4. Ортакъ. 7. Байлыкъ. 8. Кыаугъачы. 9. Дарман. 13. Татарлыла. 14. Кыармашхан. 16. Тынгылау. 17. Алдауукъ. 22. Барамта. 23. Айжаякъ. 25. Арслан. 28. Чалдиш. 29. Жамычы. 30. Жигит. 32. Усхур.

Билдирюу

Хыйлачылары аманлыкъларындан ачыгъанлары излейдиле

КыМР-де Ич ишле министерствону следствие управлениясыны кыуллукъчулары республиканы инсанларындан болушлукъну тилейдиле.

Право низамны сакълаучула МФЦ «Маткапитал» чекленген жууаплылыгы болгъан организациягъа ачылгъан уголовный ишни тинтедиле. Аны таматасына РФ-ни УК-сыны 159-чу статьясыны 4-чю кесегине кѣре терслеу материалла ачылгъандыла. Башхача айтханда, ол хыйлачылыкъ этгенине ишеклилик барды.

Организация КыМР-де «Содействие» кредит-потребитель кооперативни атындан ишлеп, аналыкъ капиталны сертификатлары болгъан

инсанла бла ипотека жаны бла келишимле кыбыл кѣроуню кырагъанды.

Ызы бла обществону кыуллукъчулары сертификатланы иелерин алдап, аланы ахчаларын урлагъандыла. Хыйлачыла «Содействие» организация аналагъа тѣлеген ахчаны кеслерини сѳтларына ашырып тургъандыла.

Республиканы хурметли жамауаты! Право низамны сакълаучула «Маткапитал» обществону аманлыкъ ишинден ачыгъанлары полициячылагъа белгили этеригизни тилейдиле.

ТИКАЛАНЫ Фатима хазырлагъанды.

Сейирди инсанны жазыуу...

саггышла

Сейирди адамны эси, бирде кече, бирде кюн жангырадыла аны саггышларында. Бирде уа ала да ѳледиле, жанлары барча. Олтурады тюз кесича эски кыз терекни тубюнде кеси ишлеген агъач шинтикде жашауу келген акъсакъл, дуниялыкъны юсюнден оюмлай. Ол этген эсгериле шагъат излетмейдиле, соруула да жууап сакълатмайдыла. Кесиди жол келген, кѣрген, сынагъан, эсгерген да.

«Келдим дуниягъа, жалан болуп, кетген да алай этерикме», – дейди ол, былайда бир терслик болгъанын ачыкъларгъа кюеше, алай аны ангына тюшюналмай. Биреуню терслеиди огъесе бош алаймы эсгереди? Аны кеси да билмейди. Кыалай иги эди аны анасы, атасы болгъанлары! Анасы аны баууруна кысып жылытханды да кыгаанакъ болгъанында, аны унутмайды бюгюн да – ол ана жылыуу кыартлыгында да кыюуп кетмегенди аны. Атасы уа атха миндиргенди...

«Сейирди адамны жазыуу. Кыарыусуз болуп тууаса да, сора жылла бла кыарыуу жыяса. Артда кюч-кыарыуу артха бара, таркыя башлайды. Сора, кетгенде да, кыарыусуз болуп, алай алышаса дуниянгы», – дейди ол, хайыуанланы, жаныуарланы окъуна адамдан терк тирилгенлерине сейир эте. Бюгече туугъан жулдумангылай тайчыкыны аякчыкълары, сыппа кибик, кыарыусуз болгъанлыкыгъа, ол, ауа-сауа, ѳре туруп, анасыны эмчегин тапханлай, кыалай тирилгени келеди кѣзюне. Тайчыкыны уллу кыара кѣзлери суйдюргендиле кесин.

Тазалыкыны сюеди, бек сакъды анга кыарт. Ёлсе, уялмазча, аны жуугъанны кыыйнамазча, тырнакъларына дери, несине да сакъды. «Адам кыартлыгында ариу кийинирге, таза туургъа керекди», – деп саггыш этеди ол, абидез алыучу кыумгъанына узала.

Бармагына чѳргелген халысы болмай келген эсе да дуниягъа, кѣп ишлегенди, ахча, хапчук да этгенди. Не кыыйн заманда да Аллах анга жол кѣргюзтгенди. Ол ахшылыгы ючюн дайым ыспас этеди анга. Керекли этмегенди аны, юйдегисин да. Ууахтысы жетип, хакъ дуниягъа тебиресе уа, ыразы болуп кетерикди – ол биргесине алмагъанны бары да сабийлерине, туудукъларына кыаллыкыды – Ата журту, бар этген ахшылыгы, ариу сѳзю, чакыгъан сабанлары, гюллу сыртлары, таза

ишлери, таза ниети да. Ол биледи, аладыла адамны алгъа элтгенле.

Жашау аны сынап кыююн кыалмагъанды. Бауурлары тау бетлерин жылытхан кийикле, суусап кысып, энишге эннгенде, аланы сакълап тургъан уучуну кыуанчын, окъ тийип жыкыгъан кийикни минчакъ жыламугъун да кѣргенди ол. Аны кѣрюп, кѣк жауун болуп жылагъанда, биргесине таралгъанды. Ол жауун, кесин ачыта, кѣкюрегин жерге алай ура эди. Аны унутмайды тамата.

Гюняхлы да болгъанды ол бирде, кеси да биледи. Кыарыусузду адам бирбир сынауланы алларын да. Башхадан ариу кийинириги, ариу ашарыгы, кыолайлы жашарыгы да келгенди. Зар да, даулу да, кыююкю да болуп, ачыгъандыла жаны, кюреги да, ол аллай затланы соймесе да. Ачыкъ этмесенг да аны башхагъа, нени да билген Аллахдан кыалай жашырылыкыса? Гюняхлыды. Кесинде ол саггышланы ѳлтюрюрге бек кюрешгенди. Аллах аны биледи. Болушхан да этгенди – кишини кыыйнамагъандыла аны сѳзю, кыолу, излеми да.

Кертиди, Аллахха ѳпкелеген заманы да болгъанды аны – сюргон жыллада атасы бла анасы, кыолларындан тутханча, бир бири ызларындан кетип, аны ѳксюз этгенлери ючюн, артда, мында, сюрючю жашы кыаядан кетип келтиргенлеринде, бар умутлары аны бла бирге ѳлгенлери ючюн, жашау нѳгерини ахыр тылпыуу тохтагъанда, аны юйюне тюшген мудахлыкъ ючюн, тенгшилери, шуѳхлары кетип, тийрени кеси сакълап кыалгъаны ючюн, Аллах аны унутуп тургъаны ючюн... Алай а ангылайды, Аллах бергенин артха алгъанына аны дау этерге иши, эркинлиги да жокъду. Суймеклик, аталыкъ насып, кыарындаш шуѳхлукъ сынатханы ючюн а ыразыды кыадарына.

Бу ахыр кюнде уа: «Ол манга берилген заманны тюз хайырланган болурмамы?» – деген арсар саггышла кыыймайдыла кыартны. Бирде анга кетген жылла тѳгюлген суугъа ушайдыла деген акылы келеди. «Сууну жер жутханча, аланы да заман жутханды. Кыайтары онг жокъду», – дейди ол кеси кесине. Болсада аны саггышларын ѳчюлтюр кюч табылмайды.

МУСУКАЛАНЫ
Сакинат.

Байрам

Эрттен азыкъ – Минги тауда

Элбрус районда Терс-Кьол элни «Рахат» атлы кьонакъ юйюнде миллет аш-азыкыны «Элбрусда – эрттен аш» деген фестивалъ ётгенди. Бу ишге республикадан шеф-поварла кьатышхандыла.

Ашланы татыулу болгъанлары эм ариу жасалып берилгенлери Мурадинге биринчи жерни алыргъа болушхандыла.

Баший улуну хорламы бла Элбрус районну Жер-жерли самоуправле-

Конкурсну эсеплерине кёре биринчи жерге жюри Черек районда орналгъан «Салам» кафеде ишлеген Башийланы Мурадинни тийишли кёргенди.

Баший улу кьонакълагъа «Гёжеф аш», «Тюп-таш» (жолоучулукъгъа алыннган азыкъ), «Халтама» деген эрттегили малкьар халкъ азыкъланы жарашдыргъанды.

ниясыны таматасы Тохаланы Хыйса саугъалагъанды.

Андан сора да, конкурсну чегинде уллу байрам кьуралгъанды. Анга келгенле тюрлю-тюрлю ашланы татыуларын кёргендиле.

БАЛЛИЛАНЫ Алина.

СУРАТЛАДА: (башында) Башийланы Мурадинни саугъалайдыла; (тюрлюнде) эришиуну баргъан кезиую.

Билим

Бюгюнлюкде изленнген усталыкъ

Шёндюгю дуняда бек изленнген специалистле программистледиле. Алай бу кыйын усталыкъгъа сабийликден башлап юйренирге керекди. Бусагъатда сегизинчи-онбиринчи класслада окъугъанладан кьырал жумушланы порталында хакъсыз экижиллыкъ курслагъа заявка алынып башлангандыла. Бу магъаналы иш «Код будущего» деген проектни чеклеринде кьуралгъанды, ол а «Цифровая экономика» миллет программагъа киреди.

Технология жаны бла Россей алчы кьыралланы санына кирирге итинеди, дагъыда экономика жаны бла кьоркьуусулукъ болур ючюн

да программистле керекдиле. Жаланда быйыл битеу Россейде жюз минг школчу программированигъа хакъсыз юйренип башланырыкъдыла, 2030-чу жылгъа программированигъа иги билгенлени саны бир миллион бла эки жюз мингге жетерикди.

Хакъсыз экижиллыкъ курсла тёрт модульдандан кьураладыла. Окъуу бошалгъандан сора сабийле сертификатла аллыкъдыла. Заявканы кьырал жумушланы порталында энчи отоуда школчу неда аны атасы-анасы жазаргъа боллукъдула.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.

Шагырейлену

Росгвардиягъа ышаныулукъ кючленирча

Росгвардияны КьМР-де Управлениясыны пресс-службасыны жангы таматасына Залим Кафоев салыннганды. Бу кюнледе уа ол Басма юйге кьонакъгъа келип, кюч ведомствону ишин ачыкълару бла кюрешген журналистле бла тубешгенди.

Сёз Росгвардияны ишин асламлы информация органлада белгили этиуну эн-

чиликлерини, жангылыкъланы хазырлауну юслеринден баргъанды. «Биз ушакъгъа, соруулагъа ачыкъбыз. Журналистле бла байламлыкъла жамаутатны жанындан Росгвардиягъа ышаныулукъну кючлерге себеплик этеригине ишексизбиз», – дегенди ол.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Кёрмюч

Биригиулеге – жангы онгла

Алгъаракъда Ереван шахарда ётген «Armenia EXPO – 2022» деген сатыу-алыу - промышленность кёрмючге КьМР-ни экспортха себеплик этиу арасыны болушлугъу бла бизни республикадан эки биригиу кьатышханды. Аны юсюнден КьМР-ни Экономиканы айнытуу министерствосундан билдиргендиле.

Armenia EXPO – жаланда Арменияда угъай, саулай регионда предпринимательство жамаутха магъаналы кёрмючдю. Анга Россейден, Ирандан, Гюржюден, Кытайдан, СНГ-ны, Жууукъдагъы

Востокну, Европаны кьыралларындан предпритияла кьатышадыла. Ала продукцияларын кёргюзтедиле, алыучула бла шагъырей боладыла, ишчи байламлыкъла кьурар амал табадыла.

Айтханыбызча, бизни республикадан анда эки организация болгъанды. Биринчиси - «Техно-Алмаз» ООО, инструментле эмда темирледен хазыр затла чыгъаруу бла кюрешеди. Аны продукциясы машинала эмда станокла ишлеуде, авиацияда да хайырланылады. Жерни тешген коронкаларына, налмасдан инструмент-

лерине жаланда бизни регионда угъай, тышында да сурам уллуду. Аланы нефть чыгъаруучу компанияла сатып аладыла.

«Торговый Дом Базис» ООО уа сатыу-алыу бла кюрешген компанияды. Иши бытовой техника, тренажёрла, ашханалада изленнген абериле, быстырла эм кёп башха затла сатыуу бла байламлыды.

Была экилери да регионну стендинде продукцияларын кёргюзтгендиле. Алагъа сейирлерини болгъанла бла ушакъ да ётгендиле.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

Учредительле: Кьабарты-Малкьар Республиканы Парламенти бла Правительствосу

**Баш редактор
КЪОНАКЪЛАНЫ ХАСАН**

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

ТЕКУЛАНЫ Хауа
(баш редакторну орунбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редакторну орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис
(жууаплы секретарь),
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
ТРАМЛАНЫ Зухура,
УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:

Редакторну приёмный - 42-63-01. Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 40-03-24.
Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркинликлерин кьоруулау жаны бла Кьабарты-Малкьар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.

Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - П 5893

Газетни басмагъа «КьМР-Медиа» ГКУ-ну компьютер службасы хазыр ётгенди.

Газет «Издательство «Южный регион» ООО-ну типографиясында басмаланганды. Ставрополь край, Ессентуки ш., Никольский орам, 5а

Номерге графикге кёре 19.00 сагъатда кьол салынады. 20.00 сагъатда кьол салыннганды.

**ГАЗЕТНИ НОМЕРИН
ЧЫГЪАРГЪАНЛА:**

Мусукаланы Сакинат - дежурный редактор, Кучукъланы Сафият, Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретарьны орунбасарлары; Зезаланы Лида (1, 3-чю бетле), Ахматланы Люаза (2, 4-чю бетле), Геляланы Валя (10, 11-чи бетле), Бийчекчуланы Жаннет (9, 12-чи бетле) - корректорла.

Тиражы 1474 экз. Заказ № 1923
Багъасы эркинди.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ
ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,
Ленин атлы проспект, 5

электронный почтасы:
elbor_50@mail.ru